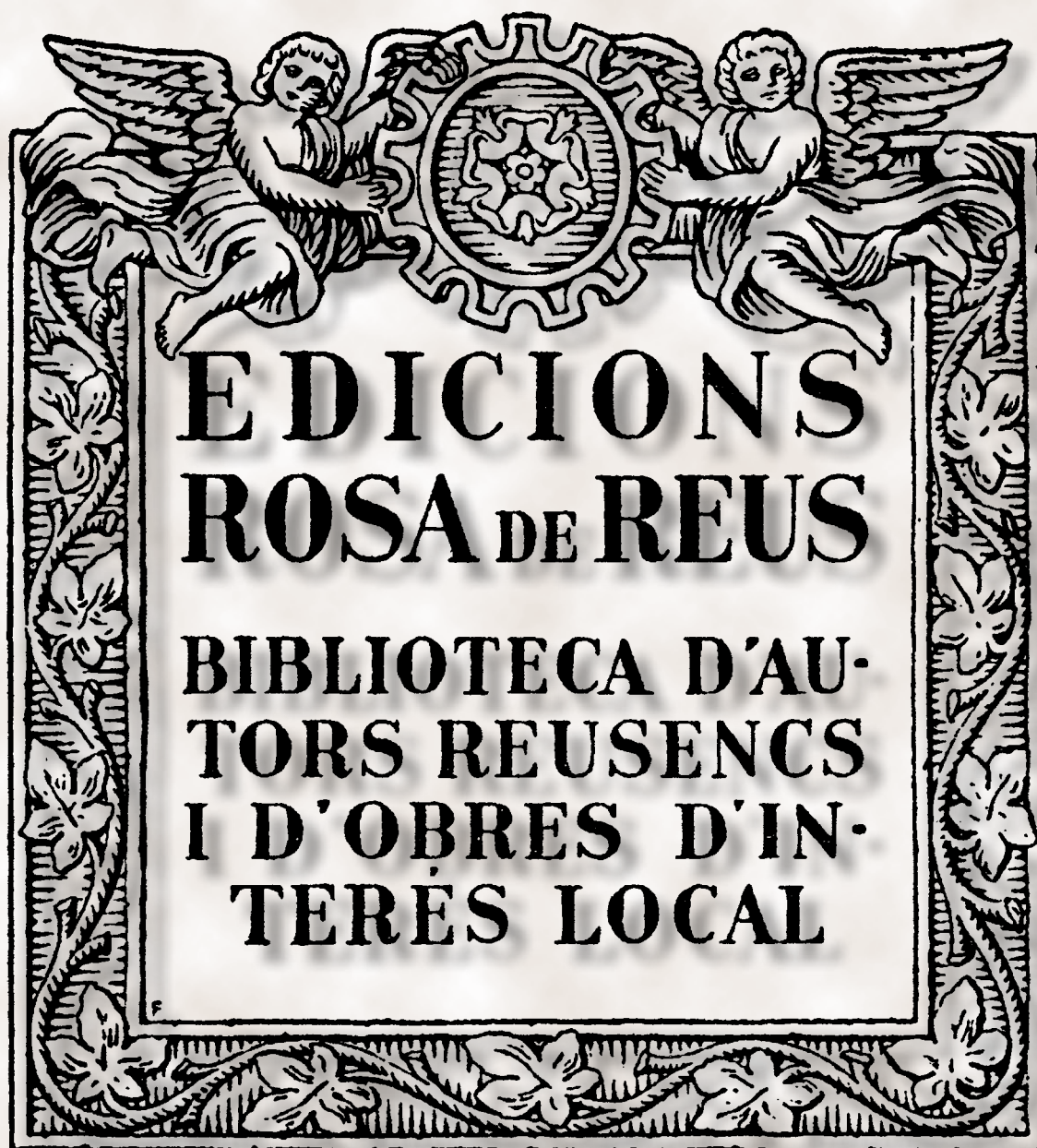

60 anys de la Rosa

Text: Natàlia Borbonès
Fotos: Arxiu

L'Associació d'Estudis Reusencs (AER) ha celebrat enguany seixanta anys de vida, un aniversari que ha passat desapercbut malgrat la important tasca editora de l'entitat a través del segell Edicions Rosa de Reus. L'AER vol emprendre nous camins després de la desaparició dels que foren dos dels seus grans impulsors, Ramon Amigó i Pere Anguera, i enmig de les dificultats econòmiques i del nul suport institucional.

En la fundació de l'AER i de les Edicions Rosa de Reus hi va haver dos personatges clau. D'una banda, l'empresari i financer Gaietà Vilella (1898-1966), amo de la Banca Vilella de Reus –que després es va integrar al Banco de Vizcaya– i que durant la República havia estat diputat per la Lliga. Vilella era també un home interessat en la cultura i, com a tal, havia participat en la fundació, el 1942, de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona. Va ser, doncs, Vilella a qui va demanar ajuda per fundar l'AER l'altre personatge clau: el metge i historiador Salvador Vilaseca (1896-1975), una de les màximes autoritats del país en

La tirada de cada exemplar es va fixar des d'un bon principi en 500 exemplars. El 1962, quan l'AER va fer deu anys, ja s'havien publicat 28 obres en 35 volums. Els treballs alternaven estudis més científics amb d'altres de temàtica més amena per a un lector no versat en història. Per les circumstàncies polítiques de l'època, es publicaven llibres en català i en castellà, tot i que progressivament els primers van anar desplaçant els segons. Les Edicions Rosa de Reus no van tenir mai cap problema amb la censura que imposava la dictadura. Massó apunta: "No eren estudis que toquessin temes 'perillosos' per al franquisme. Els d'història tractaven qüestions allunyades en

només va aconseguir prologar, l'any 1969, el llibre *La Revolución de Setiembre y el Diario de Reus*, de Salvador Aragonès. La insistència de Fontana es devia al fet que sabia que Vilaseca li devia un gran favor perquè havia avalat, l'any 1940 i en qualitat de cap provincial de la Falange, el metge i historiador reusenc davant les autoritats franquistes. "Vilaseca va haver de fer front a una denúncia política que amenaçava, com a mínim, la seva carrera professional. I l'ajuda de Fontana va ser fonamental", explica Massó.

Després de la mort de Vilaseca, Ramon Amigó i Pere Anguera van portar les regnes de l'AER. Els anys vuitanta, ja amb la democràcia

quaranta anys que és soci i 25 administrador de l'AER i el seu perfil és diferent al dels seus antecessors, que eren historiadors i estudiosos. Ell prové del camp de la fotografia i està acostumat a bregar en la gestió de certàmens, com és el cas de la biennial Fotosport, la vint-i-dosena edició de la qual s'exhibeix en aquests moments al Centre de la Imatge Mas Iglesias. Casanoves aporta, doncs, un perfil més de gestor que sembla necessari davant la nova etapa que s'obre a l'AER i que, com altres entitats i activitats culturals de Reus, està marcada per la incertesa, pel precari o nul suport institucional i, també, per la inexistència d'un mecenatge similar al que va prestar en el seu dia

prehistòria i que al començament de la dècada dels anys cinquanta necessitava difondre un treball que li havien premiat, *La pesta de l'any 1530 i el pintor Jaume Segarra de Reus*.

"Editar a Reus era, l'any 1952, una feina impossible. I Vilaseca va veure que aquell buit s'havia d'omplir per donar sortida no només als seus estudis sinó a tots aquells que es centressin en Reus i les comarques de l'entorn", explica l'arqueòleg Jaume Massó, vinculat des de fa anys al consell assessor de les Edicions Rosa de Reus. Gaietà Vilella es va avenir a patrocinar la col·lecció, tot i que va posar a Vilaseca una condició: que hi hagués des del començament un bon cos de subscriptors que ajudés a garantir la viabilitat econòmica del projecte. En poques setmanes, se'n van aconseguir 350. El primer volum va ser l'estudi esmentat de Vilaseca sobre el pintor de retaules renaixentistes i el segon, una biografia de Josep Iglésies dedicada al pintor Baldomer Galofre.

el temps i la resta de llibres eren estudis sobre tradicions i costums i biografies."

Fins a la seva mort, Salvador Vilaseca va actuar com a únic editor de la col·lecció, malgrat que sempre hi va haver a l'AER una junta directiva i un consell assessor. "Però era Vilaseca el factòtum de les edicions. Era ell qui mantenia el contacte, moltes vegades per carta, amb investigadors que estaven fent algun treball de recerca. I també era ell qui triava entre els originals que arribaven i que no publicava si no li feien el pes". Hàbil i diplomàtic, Vilaseca aconseguia rebutjar els treballs que li arribaven a còpia de tàctiques dilatòries i de donar llargues als autors. Un cas paradigmàtic va ser el del falangista reusenc José M. Fontana Tarrats, que va intentar un parell de vegades publicar a les Edicions Rosa de Reus llibres propis o d'algun recomanat seu: "De manera exquisida, Vilaseca sempre l'aturava amb excuses i arguments diversos". Fontana

restaurada, van ser els de l'auge de la història local i les Edicions Rosa de Reus van viure una època molt bona. Anguera, en qualitat d'historiador i de professor, tenia coneixement de tesis i tesines universitàries i va animar molts historiadors joves a publicar al segell reusenc. A tot plegat es va sumar el suport de l'Ajuntament de Reus i des de 1987, el de l'Institut Municipal d'Acció Cultural (IMAC), que aportava a l'associació una subvenció anual que, fins i tot, va permetre realitzar alguna edició gratuïta. Un ajut que es va estroncar en el mandat municipal anterior, en què les retallades en els ajuts a algunes activitats culturals que va aplicar la titular de Cultura, Empar Pont, va afectar de manera significativa el pla editorial de l'AER. "El ritme de publicació és d'un llibre a l'any, mentre que en altres èpoques era de dos o tres", explica Josep M. Casanoves Dolcet, president de l'associació des de maig d'enguany, en què va substituir en el càrrec l'estudiós Carles Maristany. Casanoves fa

Gaietà Vilella. El nou president de l'entitat es proposa fer més visible al públic les edicions i accelerar la publicació de dos treballs que ara hi ha al calaix. D'una banda, la bibliografia de Pere Anguera que va realitzar el Servei de Documentació d'Història Local de Catalunya de la Universitat Autònoma de Barcelona amb motiu del Congrés Internacional Pere Anguera, el 2011. I de l'altra, la correspondència, recopilada per Gener Gonzalvo, que van mantenir Eduard Toda i el religiós i autor d'estudis sobre el monestir de Poblet Jaume Barre- ra entre 1925 i 1941. Encara que resulti estrany, l'AER no ha publicat encara res sobre Eduard Toda, un dels fills il·lustres més importants de Reus.

L'AER també es proposa augmentar les subscripcions, que ara són al voltant de 300, moltes de les quals són heretades pels descendents d'aquells primers subscriptors de 1952. Una fidelitat i un suport a la iniciativa, però, que no implica que els

«Fins a la seva mort, Salvador Vilaseca va actuar com a únic editor de la col·lecció»

Una altra entitat de Reus que té una col·lecció editorial pròpia i que publica amb regularitat és el Centre de Lectura. Les Edicions del Centre de Lectura les va crear l'any 1979 Pere Anguera i, des de llavors, han aparegut 122 volums. Amb la desaparició d'Anguera, fa quasi tres anys, les edicions emprenen ara un nou camí, que és el de publicar també llibres de creació i no tan sols d'assaig i, sobre-tot, fer-ho amb la col·laboració d'una editorial comercial per tal d'assegurar una mínima viabilitat econòmica. El conveni de col·laboració que l'ateneu

ha formalitzat amb el segell tarragoní Arola Editors també permetrà ingressar al Centre de Lectura les col·leccions de l'editorial que no formin part dels fons actuals de la biblioteca de la casa, presentar novetats editorials de manera conjunta i estudiar la possibilitat d'editar noves publicacions sorgides del taller d'escriptura de l'escola de lletres que impulsa l'entitat.

En aquest mes de desembre s'ha previst l'aparició del segon volum coeditat pel Centre i Arola: el llibre *Gosar poder*, que conté les actes del Seminari sobre Gabriel Ferrater que es va celebrar

el març d'enguany. La publicació recull les ponències de Jordi Julià (*Les lliçons poètiques de Gabriel Ferrater*), Xavier Amorós (*El Ferrater i els Ferratés de Reus*), Ramon Gomis (*Gabriel Ferrater i els dies difícils*), Josep Murgades (*El meu Gabriel Ferrater*) i Fina Masdú, sobre la figura i obra del poeta reusenc. El consell editorial de les Edicions del Centre de Lectura l'integren des d'enguany Magí Sunyer, professor de Literatura Catalana de la URV; Pere Gabriel, catedràtic d'Història Contemporània de la UAB; i Mercè Costafreda Felip, professora d'Història Contemporània.

Salvador Vilaseca

subscriptors llegeixin forçosament els llibres. Josep M. Casanoves comenta: «A vegades trobes en llibreries de vell o mercats de brocanters exemplars que conserven les pàgines sense separar, tal com van sortir de la impremta». Tot i això, al costat de llibres comprats però no llegits hi ha hagut en la dilatada història de les Edicions Rosa de Reus llibres

que han transcendit l'interès del subscriptor i que, fins i tot, s'han exhaurit i s'han convertit en modestos *best-sellers*. Són els casos, per exemple, de *Los alfareros y la cerámica de reflejo metálico de Reus, de 1550 a 1650*, els tres volums de la tesi doctoral que Lluïsa Vilaseca va publicar l'any 1964; *Fortuny*, la biografia que sobre el pintor va escriure Joaquim Folch

i Torres, que es va publicar l'any 1961 i que es va reimprimir el 1988 amb motiu dels 150 anys del naixement de l'artista; *L'arquitecte Gaudí*, de Cèsar Martinell; els estudis de toponímia de Ramon Amigó i, molt concretament, *Els topònims de la ciutat i el terme de Reus*, que es va publicar el 1957 i de nou, actualitzada, el 1988; o més recentment, l'enorme èxit

que va tenir *Temps estranys*, els tres volums de les memòries de Xavier Amorós.

El que no ha variat en seixanta anys és el logotip que va dissenyar el mateix Salvador Vilaseca i l'elegant i sobri disseny de les cobertes de color crema de les Edicions Rosa de Reus. Un segell que distingeix la col·lecció d'altres a les prestatgeries. ■

REPSOL

Dóna suport a la Cultura a Reus